

landet, hvor der konstateredes mindst et halvt hundrede Ødegaarde og Sætere (i Skagefjords, Øfjords og Sønder Tingø Sysler), men og paa Sydlandet lykkedes det os at finde Bidrag til Belysning af de ældste Gaardes Indretning.

Det viste sig, at de i Hovedsagen have været ens indrettede over hele Island. Husenes Vægge have overalt været byggede af Jordtørv, stundom med afvekslende Lag af Sten, paa samme Maade som nu til Dags¹⁾. Beboelseshusene synes fra meget gammel Tid som oftest at have ligget i én Gruppe, og da i Reglen sammenbyggede, paa en eller et Par Linjer. Kun i enkelte Tilfælde fandtes de liggende mere spredt ligesom i Norge og paa Færøerne i den aller ældste Tid. Grupperingen paa begge Sider af en Midtergang, hvilken nu er almindelig, er ikke funden, undtagen i en enkelt Ruin, der dog rimeligvis er af yngre Dato. Denne Form, som jo kjendes fra grønlandske Ruiner og fra Nutidsgaarde paa Island, synes saaledes ikke at have været kjendt i den ældste Tid paa Island — i det mindste ikke i de af os besøgte Egne. Den maa da antagelig have udviklet sig forholdsvis sent; men paa den anden Side dog forinden Forbindelsen med Grønland i det trettende Aarhundrede tabtes. I afsides Egne har den ældste Sammenstillingsform i det væsentlige endog holdt sig til vore Dage.

¹⁾ cfr. „Fortidsminder og Nutidshjem paa Island“.

Det fremgaar endvidere af Undersøgelserne i 1897, at der paa Nordlandet, hvor Klimaet er barskere end paa Sydlandet, i den ældste Tid har været Stalde til alle Husdyrene, medens der paa Sydlandet kun fandtes saadanne til Køer.

Det har gennem Studiet af Knoglerne fra Kjøkkenmøddingerne vist sig, at der i gamle Dage har været holdt en stor Mængde Geder paa Island; det samme var Tilfældet paa de grønlandske Gaarde.

Sætere fandtes i Mængde paa Nordlandet lige til ned imod vor Tid. Sæterhytterne vare som Regel tre i Antal (Ildhus, Bur og Sovestue), akkurat som i den ældste Tid paa selve Gaardene. Fjært fra disse beliggende Faarestalde fandtes paa Nordlandet.

Som andre Resultater af Undersøgelserne skal nævnes, at der konstateredes en gammel øde Klostergaard i Vesterdal i Skagefjord, og at Thingstedet ved Elliðavatn synes at have været Fællesthing for Nord- og Sydlandet. Endelig fik Passagen over Hedevejene tværs gennem Landet en praktisk Betydning, idet der under samme indsamledes Oplysninger til Brug for en paatænkt Gjænaabning af disse Veje. Rimeligvis vil der — maaske allerede i Aar — blive opsat Varder paa Kjøl- og Sprengesandsvejen. Dette vil ske paa Foranstaltning af Amtmanden over Nordre Amt, Briem, og i Henhold til mit Tilbud om at lede dette Arbejde, der forhaabentlig vil blive til Gavn for Samfærdslen mellem Nord- og Sydlandet.

Mindre Meddelelser.

Generalstabens Kortlægning af Færøerne, der paabegyndtes 1895, vil i Aar komme til at omfatte Norder-Øerne, der ville blive opmaalte samtidig med, at Sandø og Syderø ville blive forsynede med triangulatoriske Fixpunkter og Nivellement. Generalstaben haaber at kunne fuldføre den omhandlede Kortlægning i 1899.

Opmaalingen under Island. I Aar vil Skonnerten „Diana“, Kaptajn G. Holm, blive udsendt paa en Opmaalingsexpedition under Island. Det er Meningen at opmaale Flakkene og Fiskebankerne ved Islands Kyster ud til 100 Favne-Grænsen samt at undersøge forskellige Forhold: Temperatur, Saltholdighed, Bundens Beskaffenhed og overhovedet Forhold af Interesse for Fiskeriet baade i Fjordene og til Havs. Man paatænker i Aar at begynde med Syd- og Østkysten, og det antages, at Arbejderne her, dersom Vind og Vejr tillade det, ville kunne fuldendes i tre Somre.

Undersøgelse af Disko-Øen. Den store Ø Disko's indre er maaske den Del af Dansk Grønland, som er mindst bekjendt, og Manglen af Rensdyr her gjør, at selve Grønlanderne aldrig besøge Øens indre. „Kommissionen for

Grønlands geologiske og geografiske Undersøgelse“ har besluttet at lade Øen nærmere undersøge, og Dr. phil. K. J. V. Steenstrup, der er Medlem af Kommissionen og i Aarene 1871, 72 og 80 har ledet Expeditioner, der bl. a. have kortlagt Disko-Øens Kyster, har paataget sig dette Hverv. Dr. Steenstrups Undersøgelser ville navnlig komme til at omfatte de glaciale Forhold i det indre, men Undersøgelserne ville forøvrigt ogsaa udstrække sig til andre geologiske Forhold, saasom Planteforsteningerne og det telluriske Nikkeljærn. Dr. Steenstrup afrejser den 1ste Maj til Nordgrønland med et af den kgl. danske grønlandske Handels Skibe. Programmet for Expeditionen nødvendiggjør, at Dr. Steenstrup faar en Ledsager; hvem, er endnu ubestemt.

Dr. phil. Th. Thoroddsens Undersøgelser paa Island. I Sommer vil Dr. Th. Thoroddsen undersøge Højlandet ved Lang-Jøkel i det indre Island, hvor der findes større Søgrupper og lidet kjendte Lavastømme. Med denne Rejse afslutter Dr. Thoroddsen sine systematiske geografisk-geologiske Undersøgelser efter den oprindelig fattede Plan. Han foretog sin første større Rejse paa Island 1882, og siden den